

GRAVÖR I MÄSTARKLASS

av Peter Larsson

Att två av Sveriges fyra mästergravörer kommer från Polen är ganska märkligt. Kanske någon tror att det var på rekommendationer av landsmannen Czeslaw Slania som Piotr Naszarkowski kom till Sverige. Alls icke – det lär ha varit "Amors pilar"!

Foto Morten Persson

PIOTR NASZARKOWSKI

Piotr Naszarkowski är född 1952 och fick en gedigen gravörutbildning i Polen, bland annat vid det polska sedeltryckeriet, men även flera års studier vid Konstakademien i Warszawa kan läggas till meritlistan.

Innan Naszarkowski kom till Sverige utförde han en del uppmärksammade frimärksgravyrer i hemlandet Polen. Även där slår man ibland på stort med graverade och ståltryckta frimärken, i en för övrigt ganska ojämn frimärksutgivning kvalitetsmässigt sett. Men det finns onekligen en god gravyrtradition i Polen.

I Sverige gjorde Piotr Naszarkowski sin debut som frimärksgravör 1991 och graverade tre frimärken av totalt sex, i ett frimärkshäfte som heter "Svenska kartor". De övriga tre frimärkena i häftet graverades av landsmannen Czeslaw Slania. Frimärkena är tryckta i kombinationstryck, ståltryck/offset.

Tyvär får man nog säga, så ger denna utgåva ett tämligen

meningslöst intryck, eftersom det faller på sin egen orimlighet att i frimärksformat ge ut detaljerade kartor! Detta är givetvis inte gravörernas fel, utan skulden får läggas på den som kom på idén.

Efter debuten har följt en rad fina gravyrer. Djurserien från 1993 med björn, björnungar, iller, lodjur och varg, är samtliga högklassiga arbeten och mycket beundrade.

En annan favorit är hans enastående porträttgravyr på Astrid Lindgren. Detta frimärke gavs ut 1996. Ett studium av dessa frimärken under förstoringsglas rekommenderas. En härlig upplevelse!

På djurserien graverar han extra tätt och Naszarkowskis suveräna gravyrstil gör dessa frimärken nästan kusligt autentiska. Frimärkena är dessutom föredömligt sparsamt färgsatta, och de är tryckta i rent ståltryck.

Har fått kämpa hårt

Att komma till ett nytt land, med ett totalt annorlunda språk

är förstås inte lätt. Är man dessutom en något försynt person som Piotr Naszarkowski, så blir det extra svårt. Troligen är detta anledningen till varför han kommit så i skymundan för våra andra gravörer.

Det är verkligen synd att en så ytterst kompetent yrkesman inte tilläts utöva sitt yrke i större omfattning. Hittills har Piotr Naszarkowskis uppdrag som gravör varit alldeles för få. Det är faktiskt näst intill skandal att inte till fullo utnyttja denne yrkesman i mästarclass. Framstående gravörer växer sannerligen inte på träd, vilket man inte får glömma om gravyrkonsten skall värnas.

Konst i miniatyr

För oss som ställer lite högre krav än att frimärken skall vara offsettryckta och ograverade färgsprakande klisterlappar, så är gravörer som Naszarkowski en räddning.

Graverade och ståltryckta frimärken är inget självändamål. Förutom att ett sådant frimärke i stort sett är omöjligt

Ett av Piotr Naszarkowskis första arbeten för den svenska posten blev detta högvalörfrimärke som avbildar Drottningholms barockslott. Frimärket ger en klar signal av värdepapper. Utgivningsår 1991. Tryckmetod: ståltryck.

att efterlikna, så ger ståltrycket en reliefyta med ett behagligt djup, till skillnad från offsettryckets "döda", helt släta yta.

Ett handgraverat och ståltryckt frimärke är ett sant och mycket exklusivt hantverk. Konst i miniatyr helt enkelt. Svensk frimärksutgivning i sina bästa stunder, är något vi skall vara stolta över.

Vem som helst kan ju föreställa sig det stora tålamsprövande precisionsarbete som det innebär att i en stålplatta, och endast med hjälp av en gravstickel, gravera in en frimärksbild. Och i naturlig storlek dessutom! Detta är ett arbete som kan sträcka sig över flera veckor. Skulle gravören råka slinta med sitt verktyg, så återstår det bara att börja om från början.

Astrid Lindgren är favoritmärket

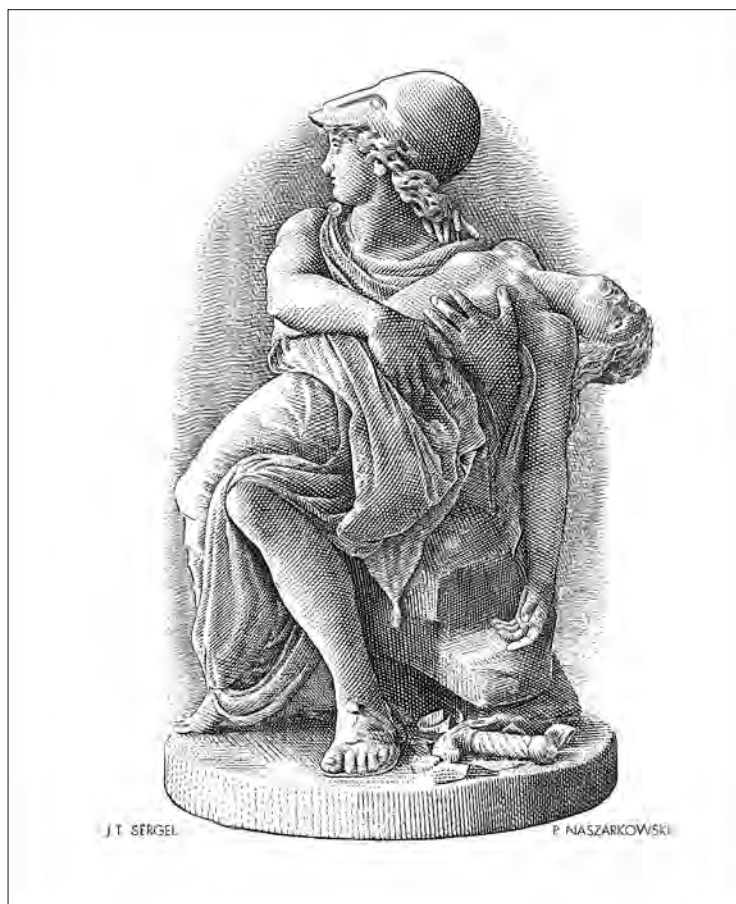
När jag tillsammans med Nordisk Filateli chefredaktör Morten Persson, besökte den nationella frimärksutställningen

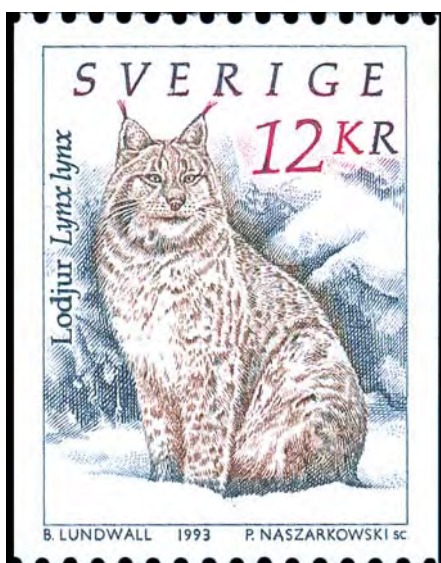
Denna vackra gravyr av Piotr Naszarkowski ingår i den svenska postens nyutkomna gravörmapp "4 gravörer under lupp". Denna mapp presenterar även de övriga nu aktiva gravörerna för Sverige, Czeslaw Slania, Lars Sjööblom och Martin Mörck, och innehåller även specialgravyrer utförda av dessa. Ett fint bidrag från den svenska posten till älskare av stålgravyrer!

"Skåneland 04" i Kristianstad den 11 september, så fick vi en angenäm pratstund med Piotr Naszarkowski. Denne sympa-

tiske gravör visade oss olika arbeten han utfört, och inte minst

forts sid 41.

Frimärkena på denna sida ingår i en djurerie från 1993. Piotr Naszarkowski har fått mycket beröm för sitt fina gravyrarbete på dessa frimärken. Notera den täta gravyren. Tryckmetod: ståltryck.

Förnämlig artikel

För den som vill fördjupa sig ytterligare i Piotr Naszarkowskis gravyrkonst, så rekommenderas varmt läsning av en artikel om honom, införd i "Postryttaren 2001", Årsbok för postmuseum. Här har fil. dr. Jane Rothlind skickligt skrivit en lång och synnerligen initierad artikel om Piotr Naszarkowski.

Vill Du läsa fler tidigare publicerade artiklar av Peter Larsson om gravörer och tryckteknik, så titta gärna in på tidningens hemsida

www.filateli.se

tryck på knappen "smakprov", och surfa vidare med hjälp av länken nederst på sidan "Gravören som lever med gravyren".

Piotr Naszarkowskis favoritfrimärke ur den egna produktionen är detta med Astrid Lindgren som finns i häftet "Berömda kvinnor". Utgivningsår 1996. Tryckmetod: ståltryck.

forts från sid 39.

blev vi imponerade av hans arbete till den svenska postens nya fina gravörmapp, där vi fick se hans bidrag i original. Naszarkowski berättade att

denna gravyr tagit fem effektiva arbetsveckor i anspråk att utföra.

På vår fråga vilket av hans egna frimärken han själv tycker bäst om, så framhöll han frimärket med Astrid Lindgren.

En porträttgravyr tryckt i rent ståltryck. Detta frimärke kom ut 1996.

Vi visar på detta uppslag ytterligare några av gravörens fina arbeten, så håll till godo och njut! □

Ur häftet "Katter" från 1994, graverade Piotr Naszarkowski två av häftets fyra frimärken. Vem kan motstå dessa härliga frimärken! Tryckmetod: kombinationstryck ståltryck/offset.

